

895.914

ศ523พฐ

26/01/2565

สมุดข่อยโบราณ เล่มที่ ๒๕
ที่หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

26/01/2565

ปก : โดยอังคาร กัลยาณพงษ์

9969

26/01/2565

ฐานันตร์ ศรีนครินทร์

ชาติ ๘ มิถุนายน ๒๔๘๒

มรณะ ๒๑ มีนาคม ๒๕๐๖

จิรัญจนภคิ สิริขรรุฑ และ เมธู อโนโตมวิทอโห

ชาตะ วันพฤหัสบดี ๘ มิถุนายน ๒๔๘๒
ปีเถาะ ๗ เวลา ๐.๕๔ น.

มรณะ วันพฤหัสบดี ๒๑ มีนาคม ๒๕๐๖
ปีเถาะ ๗ เวลา ๘.๑๕ น.

บิดา นายแก้ว ศรีนครุฑ

มารดา นางบุญธรรม ศรีนครุฑ

จบการศึกษาที่โรงเรียนพาณิชย์การ – พระนคร เข้า
รับราชการอยู่กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง และ กำลัง
ศึกษาอยู่ในคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ ๒ สิ้นชีวิตลงอย่างสงบ ที่โรง
พยาบาลศิริราช รวมอายุได้ ๒๔ ปี

ฐานันตร์ :

เป็นคนที่พูดคุยให้เพื่อนๆ
มีความสุขความสบายใจได้เสมอ
เราเพื่อน ๆ จะนึกถึงตลอดไป

แก๊งค์เพื่อนรัก

ผู้จากไปอย่างไม่มีวันกลับ

นิตจา! การจากไปของนิต ทำให้พวกเราเสียใจและอาลัย
เป็นอย่างยิ่ง

นิตเป็นเพื่อนที่น่ารัก ยิ้มง่าย รู้จักให้อภัยเพื่อนเสมอ

นิตไม่เคยมีคำว่า “โกรธ” นิตเป็นกันเองกับทุกคน ด้วยเหตุนี้

นิตจึงมีเพื่อนมาก

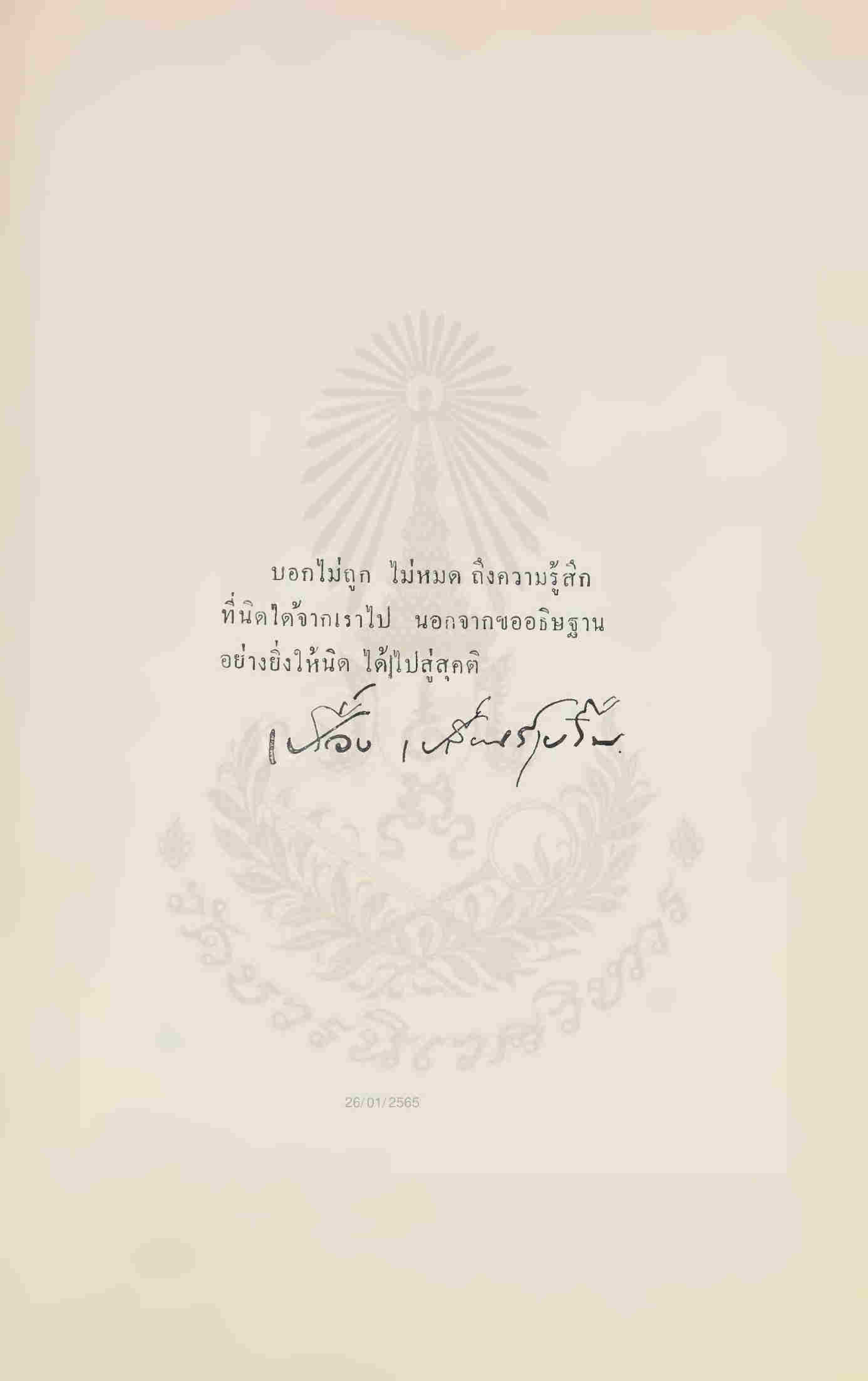
นิตคอยตักตวง คำชื่นชม ไหว้ให้เราหัวเราะได้ครั่งละนาน ๆ
ตั้งแต่นานยังคงประทับใจเราอย่างไม่มีวันลืม แต่ก่อนไปเราจะไม่ได้
ยินเสียงหัวเราะ เสียงคุย เสียงกระเซ้าเข้าหาเหย้าจากนิตอีกแล้ว

นิตจากไปแล้ว อย่างไม่มีวันกลับ แต่นิตจะอยู่ใน
ความทรงจำของเราตลอดไป ขอให้วิญญาณ นิตเพื่อนรัก
จงสุขสันต์

26/01/2565

จากเรา

เพื่อนธรรมศาสตร์

บอกไม่ถูก ไม่หมด ถึงความรู้สึก
ที่หนีได้จากเราไป นอกจากขออธิษฐาน
อย่างยิ่งให้หนี ได้ไปสู่สุคติ

ไอ้โง่ , สันติสุข

มธุระชิวโร ไปเดี่ยวแล้ว ทบทวนศกฺขาเอวสิ ลิปฺปิ พุทธฺวิ

มีคำกล่าวเป็นสำนวนว่า มนุษย์นั้นประกอบเป็นตนชนใดก็ด้วย
มีร่างกายและใจ ร่างกายอาศัยตั้งมีรูปร่างเป็นเครื่องหล่อเลี้ยง ส่วน
ใจก็มีอาหารของใจเป็นเครื่องบำรุงเลี้ยง ได้แก่คำสอน ความรู้
อย่างทั่วไปและศิป ว่าโดยเฉพาะ คำสอนถ้าขาดความรู้ก็ก่อให้เกิด
เกิดคติความเชื่อที่มลาย เป็นไปตรงข้ามกับคติธรรมที่สูงไม่ว่าคติใด
ความรู้ถ้าขาดตั้งซึ่งคำจุนจิตต์ใจ ก็ก่อให้เกิดคติความเชื่อทางวัตถุ
ธรรมว่าดีและเป็นที่สุดเพียงนั้น (โลกายัต) สะพานซึ่งเชื่อมคติความ
เชื่อทางวัตถุกับทางจิตต์ใจให้ติดต่อกันก็ไดแก่ศิป เพราะผู้ใด
เข้าใจและรู้คุณค่าของศิป ผู้หนักเขาถึงตั้งซึ่งเป็นอนันตะ คือพรหม
สามารถรู้ได้อย่างแน่แท้ใจ ซึ่งความสูงที่แท้จริง (กิริยามิสฺสุช)

มนุษย์อาจได้รับความบอบทึงใจเพราะมั่งมีทรัพย์สิ้น หรือเป็น
ทรกทเมตตาแก่เพื่อนผู้เป็นสหาย หรืออาจรู้สึกความความสูงมาก
เพราะมีฐานะสูงในสังคม แต่ความสูงชนิดนี้เป็นความสูงที่เห็นแก่ตัว

และเป็นที่บังเอิญก่อให้เกิดคนเป็นทตัง (อหังการ) เพราะไม่มี
 ใครอยากให้เป็นส่วนเกิด ได้รับส่วน ในความรัก ความเมตตาที่ตน
 ได้รับอยู่ ไม่อยากให้ใครร่วมใช้ทรัพย์สินของตน และไม่อยาก
 ให้ใครมีส่วนร่วมฐานะสูงในสังคมซึ่งเป็นเอกสิทธิ์ของตน แต่เมื่อ
 ว่าทางคิดปดแล้ว ก็เป็นเรื่องอยู่กันตรงข้ามที่เดียวกับทุกตัวมาแฉวน
 ความจริงเมื่อเราฟังเสียงคนวิทไฟเราะ อ่านหนังสือที่ประพันธ์ด
 หรือดูภาพจิตรกรรมทงาม จะรู้สึกโดยไม่รู้ตัว อยากให้ผู้อื่นได้ร่วม
 อารมณ์ให้สะท้อนใจไปกับเราด้วย และยิ่งไปกว่านั้นเรายังปรารถนา
 ให้บุคคลเหล่านั้นได้ฟังได้อ่าน หรือได้ดูศิลปกรรมอย่างเดียวกับเรา
 ทงกเพราะว่าถ้ามีความรู้สึกเห็นคุณค่าของศิลปกรรมร่วมกัน ย่อม
 เพิ่มความสุขความสบายใจให้แก่เรายิ่งขึ้น เพราะเหตุดังนี้ คิดปดจึง
 เป็นบังเอิญเองที่สนับสนุนความดีมพันธ์อย่างเห็นอกเห็นใจกัน ใน
 ระหว่างเพื่อนมนุษย์ และอำนวยความสะดวกความดีความบันเทิงที่แท้และถาวร
 แก่มนุษยชาติ

อันที่จริงคำสอนาก็ให้ความสุข ไม่ถือคนเป็นทตังแก่เราเหมือน
 26/01/2565
 กัน แต่ความสุขมีต้นโดยทางจิตตใจน ย่อมมีอยู่ตามส่วนดีมพันธ์
 กับความรู้สึกดีของเรา เพราะเป็นเรื่องของเอกชน กดาวคือเป็น
 ความรู้สึกภายในตัวเรา รู้สึกอย่างใดก็อย่างนั้นไม่มผันแปร แต่

เรื่อง อารมณ์ ให้แต่ทอนใจ ที่เกิดจากคิดปั่น มีแปลก ๆ ต่าง ๆ ไม่มี
 ชอบเขตกเป็นที่สุด และความรู้สึกที่มาจากภายนอกตัว และเราจะ
 เกิดมีอารมณ์ให้แต่ทอนใจได้แค่ไหน ก็แล้วแต่ลักษณะของคิดป-
 กรรมากระทบความรู้สึกของเรา แต่ที่ว่าคิดปั่นเราจะรู้สึกเห็น
 คุณค่าด้วยตนเองไม่ได้ นอกจากได้รับความอบรมทางจิตใจ
 ของเราให้เข้าใจ เพราะด้วยเหตุตงนนานาอารยประเทศแทบทั้งหมด
 จึงให้เด็ก ๆ ในชาติของเขาได้รับการศึกษาอบรม ทางสุนทรียะที่ใน
 ภาษาฝรั่งเรียกว่า Aesthetic Education มาตั้งแต่อายุน้อย ขณะ
 ที่แรกเริ่มรับการศึกษาดูเรียน เพื่อปลูกฝังจิตใจให้รู้จักรักความ
 งามความไพเราะมาแต่เด็ก

อาจมีบางคนตั้งกระทู้ถามว่า การศึกษาอบรมอย่างนี้เป็นสิ่ง
 จำเป็นแก่ประเทศชาติหรือไม่ การสร้างศิลปและนิยมชมชอบศิลป
 จะเป็นคุณเป็นประโยชน์ใช้งานใช้การอะไรให้แก่คนได้บ้าง ถ้าว่า
 ถึงประเทศไทย ก็จะตอบคำถามเหล่านี้ โดยยกตัวอย่างมาช ให้เห็นได้
 เป็นจำนวนพัน ๆ คือทิวศวาอาราม ที่พระพุทธรูป ที่ภาพจิตรกรรม
 และศิลปกรรมอย่างอื่น ๆ ซึ่งบรรพบุรุษของไทยได้มอบไว้ให้มรดก
 แก่ชาตินับเป็นเวดามาตงพันนับแล้ว ศิลปในสมัยอดีตย่อมตำแดงให้
 เห็นเป็นพยานอยู่ในพระศาสนา ในวัฒนธรรม และในความเป็น

บัณฑิตของชนชาติไทย แต่ถ้าเราจะคิดเห็นเหมือนเช่นที่ต่างคนคิด
 เห็นว่าศิลปเป็นเรื่องเด่นดังในเวดาราว่าง ไม่เป็นคุณประโยชน์อะไร
 แก่การครองชีพ ถ้าเป็นเช่นนั้นจริง บัญชาติายายของเราคงไม่จำเป็นต้อง
 ต้องมัวฉมนกรรมอะไรยิ่งไปกว่าทำอะไรโถงาเพื่อเดียงชีพทางกาย ทำ
 แดวกกัน กนทงชาวและเหล่าให้เมาแดวกเขานอนและดางครงคราว
 กตองคอยบองกันคนให้พนภยจากค้ตรุมารบกวน แต่บุคคลที่เห็น
 ศิลปว่าเป็นของพุ่มเพื่อยจะรู้สึกเห็นว่าน่าประหลาดนักหนา ที่บุงยาตา
 ยายของเรา มีความคิดเห็น ในเรื่องความเป็นอยู่แห่งชีวิต สูงไปกว่า
 เรื่องกิน ๆ นอน ๆ และเรื่องตบพันธุ คือเห็นความจำเป็นที่ต้องสร้าง
 วดวาอารามงาม ๆ แดวประดับประดาด้วยภาพจิตรกรรมและเครื่อง
 ตกแต่งทงดงาม รู้สึกความจำเป็นที่ต้องสร้างพระพุทธรูปไว้กราบ-
 ไหว เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจให้ระดกถึงพระคุณและพระกรรม
 ของพระพุทธองค์ ชะโดมเดียงนำใจของคนให้มันอยู่ในคุณงาม
 ความดี บุงยาตาายของเราเห็นเป็นความจำเป็นที่ต้องมีเครื่องเดือผ้า
 อารรณ์และเครื่องประดับตกแต่งอดงการอนงาม ซึ่งใครที่เป็น
 นักเดงสะตมคึดบ่วัตถุ เมื่อได้เห็นแเดวกกับประหลาดใจ ครึงกระโน้น
 นาฏศิลป์ และวรรณคดี ของชาติไทยได้บรรดุกความเจริญ ถึงศิลปชั้น

เยี่ยม หรือที่เรียกในภาษาฝรั่งว่าถึงชนคดีดี การผลิตการสร้างสรรค์
 คิดปกรม อย่างมากมายในสมัยก่อน เป็นองค์พะยาน อย่างแจ่มแจ้ง
 และเป็นอย่างดีสำหรับช และตอบ เหล่าท่านที่ไม่เข้าใจความสำคัญ
 ของศิลป์ ไม่เห็นประโยชน์แห่งการศึกษาอบรมทางศิลป์ในสมัย
 ปัจจุบันและการเผยแพร่ศิลป์ของไทย เพื่อให้บุคคลไม่ว่าใครได้รู้ค่า
 และคุณค่าของศิลป์

ถ้าปฏิเสธความมีประโยชน์ของศิลป์ ก็เท่ากับปฏิเสธสิ่งสูง
 สูงที่ดงามดีทุกอย่าง เท่ากับปฏิเสธศาสนา ความศรัทธา
 ความรัก ความเมตตา เท่ากับบิดาของตนเองต่อความงามของ
 ธรรมชาติ ดระดับฐานะของตนเองให้เท่ากับสัตว์ที่ต่ำกว่าคน แต่
 อนิจจา ร้ายยิ่งไปกว่านั้นเสียอีกเพราะสัตว์จรจัดด้วยรักงาม และ
 ชอบเลี้ยงประดานเลี้ยงไฟเรา หรือกล่าวโดยย่อคือคุณค่าแห่งความ
 งามนุกเป็นธรรมดาอันแท้จริงของธรรมชาติ เพราะไม่ว่าสิ่งใดใน
 สวรรค์จักรวาลย่อมอยู่ภายใต้กฎ แห่งความ มีระเบียบเรียบร้อย ร้อยและ
 ความงามเต็มอ และทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องประสานเข้ากันเป็นอันหนึ่ง
 อันเดียวอย่างสมบูรณ์ ดังที่เรียกกันในภาษาศาสตร์ใหม่ว่าเป็นเอกภาพ
 และโดยเหตุผลที่คนก็เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ จึงมีความรู้สึก
 โดยสัญชาตญาณ รู้ค่าแห่งสิ่งงามและอาศัยกำลังความสามารถ

ของคนทั้งในทางความคิดและความรู้สึก คนจึงประทับใจประดาและ
แวดล้อมตนเองได้ด้วยศิลปะ ซึ่งนำความดีและความบันเทิงมาให้คน
ช่วยยกจิตใจของคนชนดูสภาพที่ดูเห็นอดีตของทวยหา

ศิลปะปัจจุบันยังมองเห็นห่างจากธรรมชาติ และกลายเป็นสิ่งที่
มนุษย์แต่งสร้างมากจนทุกที่ ทงนก็ เพราะ มนุษย์ ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ
แปลก ๆ อย่างน่าประหลาดอัศจรรย์ เคยกระทำให้มนุษย์เองตกอยู่
ภายใต้อำนาจแห่งสิ่งเหล่านี้ เรากระตือรือร้นชวนหาเงินทอง
เป็นกิจประจำวัน เห็นห่างและผิดจากธรรมชาติ ซึ่งเป็นบ่อเกิด
อันไม่มีหมด แห่งสิ่งที่เป็นเครื่องบรรดาใจของเรา ซึ่งผู้อาศัยอยู่
ในนครในเมือง ก็มีแต่เครื่องจักรยนต์กลไกอันมีเสียงกวนปราสาท
อินทรีย์แวดล้อมและครอบงำตนอยู่เป็นนิตย์ ความมีชีวิตอยู่ด้วยสิ่งที่
มนุษย์แต่งสร้างขึ้นในสมัยปัจจุบัน ย่อมยังผลให้ความรู้สึกและความ
รู้สึกคุณค่าทางจิตใจ และปัญญาทุกสิ่งทุกอย่างถึงแก่ความลุ่มจม
ลงทงย่น หากแต่เรารู้ทันโดยนำเอากระบวนการศึกษาดอบรมและการ
เผยแพร่ศิลปะ มีดนตรี วรรณคดี นาฏศิลป์ จิตรกรรมและศิลปะ
รูปอื่น ๆ มาปลูกฝังและแพร่หลายในจิตใจของประชาชนให้เกิด
ความนิยม เป็นผลให้ชาวประชาอาณาจักรของประเทศชาติต่าง ๆ ที่อยู่

แนวหน้าแทบทุกชาติ มีอินทรีแสดดาวคาร์รด์แห่งคีตป เมื่อมา
 คำนึงถึงสมัยแต่เก่าก่อน ผู้ทรคาร์รด์แห่งคีตป มีจำนวนจำกัดอยู่
 แต่ในหมู่เจ้านาย ขุนนางและเอกชนต่างคนเท่านั้นแต่มาบัดนี้คนชน
 กรรมกรก็ด้ามารวมโอกาสฟังดนตรีคอนเสิร์ตชั้นคดาส์ดีก็ เข้าใจดู
 เข้าใจชมคีตปว่าอย่างทั่วไป และชอบเครื่องแต่งบ้านเครื่องใช้ไม้สอย
 และเครื่องประดับตกแต่งทงาม ๆ นักคอคุณประโยชน์ได้จากคีตป
 คึกษา แต่ก็เป็นทีเดียใจอยู่ที่ประเทศชาติต่าง ๆ ซึ่งรับเอาระบอบ
 การปกครองงานบ้านการเมือง และการเศรษฐกิจอย่างสมัยปัจจุบัน
 ไม่ใช่ว่าทั้งหมดทุกประเทศที่รวดเร็วทันเวลาทันที่วที่ ว่าจะระบอบการ
 ปกครองอย่างนี้ จะปฏิวัติ หั้นเหียน เบียดย่นถ้วน แห่ง ดั่งคม และทาง
 บัญญาความรอบรู้ กระทำให้วัฒนธรรมและคีตปได้รับความกระทบ
 กระเทือนและถอยหลังสู่สภาพที่ไม่พนคว

ในประเทศไทยความเจริญก้าวหน้าอย่างเคร่งเครียด และขาด
 ดงห้วน ๆ แห่งการสืบค่อในทางเศรษฐกิจการเมือง การพาณิชย์และ
 อุตสาหกรรมย่อมดบด่างคีตปเสียฉ่น ประธานาครทมิการศึกษา
 เป็นส่วนมากก็มุ่งที่จะให้ประเทศชาติมีความเจริญ แต่คิดไปในแง่
 เป็นทำนองธุรกิจเท่านั้น และเห็นว่าการอุดหนุนเงินเจือคีตปเป็นการ
 ใช้จ่ายคล้ายกับเงินของฟุ่มเฟือยไม่จำเป็น รอไว้จนกว่าจะจัดแจง

เรื่องทางการเมือง และทางเศรษฐกิจซึ่งจำเป็นและเร่งด่วนให้เรียบ-
 ร้อยเป็นปกติเสียก่อนก็ได้ ตรงนั่นเองที่เป็นการแปลความหมายผิด
 ในหน้าที่ของศิลปินซึ่งมีส่วนแห่งความก้าวหน้าของประชาชน เพราะ
 ความจริงศิลปินนั้น มีความหมาย ไปในทาง ทำให้ปัญญา ความรอบรู้
 หรือที่เรียกเป็นคำใหม่ว่าพุทธปัญญาก้าวหน้า ศิลปินมีความหมาย
 ที่จะยกตัวของเรา ให้สูงขึ้นสู่มาตรฐานเท่าเทียมนานาชาติ
 อื่น ๆ และยึดยึดได้เต็มอไหล่เต็มอบ่าในระดับเดียวกัน ศิลปินมี
 ความหมายคือการกระทำความประพฤติ และความคิดความอ่านให้ดี
 ชวน เพราะว่าเราอาจรู้ค่าแห่งความงาม และความงามนั้นก็คือ
 ความดีนั่นเอง ในภาษาไทยจึงใช้คำว่าดีงามหรือคุณงามความดี
 ควบคู่กันไป

อันที่จริงที่เขียนขอคือขอจดเป็นเรื่องวิจารณ์ชนน ไม่ได้หมายความว่า
 ความว่าใครต้องเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องซึ่งมีฐานะ เป็นที่น่าเสียใจ
 อย่างยิ่ง แต่เห็นว่าเป็นหน้าที่ของเราที่จะชี้ให้เห็นว่าอะไรที่ยังไม่ได้
 จัดทำ และอะไรที่ควรจะทำในแนวของเรื่องน เพราะถ้าจะรอจน
 กว่าสถานการณ์ ความเป็นไป ของโลกในระหว่างชาติ เป็นปกติแล้ว
 จึงค่อยปรับปรุง โครงสร้างแห่งวัฒนธรรม ที่เคยอนทกคดอนแค้นอยู่
 ก็น่าสงสัยว่าจะไม่มีหวังอีก เราต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์

อย่างน้อยอย่างใดก็ผู้ชาย และถ้ายอมรับอยู่ว่าชีวิตเป็นความเป็นไปแห่ง
 สัมผัสปัจจุบัน เป็นชีวิตที่ถูกต้องคืออย่างหนักเพื่อยังชีวิตความเป็นอยู่
 ทางวัตถุและร่างกายของเรา แต่เราจะต้องคิดด้วยว่าอุดมคติแห่ง
 มนุษยธรรม ก็คือเพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางแห่งความงามอัน
 สัมบูรณ์ในทางความประพฤติความคิดและรูป และเพราะด้วยมี
 ความเชื่อปักใจลงอย่างนั้น ว่าเป็นทางที่จะให้ชาติดวงพ้นภัยจาก
 วิกฤตการณ์ที่คุกคามและต้องประสพอยู่ทุกวี่วันได้ตลอดรอดฝั่ง

ความจริงนักการเมืองย่อมไม่มีเวด้าเหล็กพอ ในที่จะเปิดเผย
 เรื่องวัฒนธรรม หรือเรื่องอื่น ๆ ในทำนองนักหาใช่เป็นเช่นนั้นไม่
 เพราะรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยแต่เดิมนั้น ฝ่ายข้าราชการ
 ของชาติ ต้องมีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้นำงานไปเพื่อแบ่งเบา
 ภาระของนักการเมือง โดยไม่ต้องมกกังวลในเรื่องเหล่านี้ ให้ภาระ
 ความรับผิดชอบตกอยู่กับคณะกรรมการ ในอันที่จะคุ้มครองดูแลสิ่ง
 ซึ่งเป็นการแสดงออกมาทางวัฒนธรรมของเก่า ได้แก่ศิลปะเป็นต้น
 และทั้งใหม่หน้าทึ่ทะนุบำรุง สิ่งเหล่านี้ ที่เป็นของใหม่ ให้คิดคล้ายมี

26/01/2565

ความเจริญวัฒนา

เพื่อให้เป็นที่เข้าใจถึงชนถึงความเต็มอทรามแห่งวัฒนธรรม
 ของเรา จำเป็นต้องระดกถึงเหตุต่างประการ ที่เป็นเครื่องทำ

ให้มีสถานการณ์อย่างที่เป็นอยู่นี้ แต่ก่อนนั้น การศึกษาเล่าเรียน
 ไม่แพร่หลายทั่วไปเหมือนสมัยปัจจุบัน เพราะฉะนั้นผลที่ฉายสะท้อน
 ให้เห็นในเรื่องเป็นมรรคาทางสุนทรียะ จึงจำกัดอยู่ในหมู่เจ้านาย
 ชุนนาง และพระภิกษุสงฆ์ต่างองค์เท่านั้น ความจริง ชนชนสามัญ
 ย่อมได้รับความบันเทิงใจจากวัดวาอาราม ได้รับความผ่องแผ้ว
 แห่งจิตต์ใจจากพระพุทธรูปปฏิมากร แต่ประชาชนเหล่านั้น หาได้รู้
 ด้านักคนไม่ว่า คิดปนเองที่ซัดเกดอันดีด้อย และ ยกจิตต์ใจของเขา
 อย่างลึกซึ้ง แต่ไม่มีคำหรืออธิบายเป็นวิจาร์ณความรู้แก่เขา
 ที่เขาจะเข้าใจคิดปักด้วยสัญชาติญาณ หาใช่รู้และเข้าใจด้วย
 บัญญาทางเหตุผลไม่ ถ้าลักษณะการเป็นอย่างเช่นนี้ หากมีเหตุ
 อะไรดางประการอุปคชน อันทำให้กิจการของศิลปต้องถดถอย
 เรื่องกตงเอยกันอยู่แค่นั้นไม่มีใครเอาใจใส่เหลียวแล เรื่องอย่างนี้
 ที่เกิดขึ้นอยู่แล้วในประเทศไทยนับได้ประมาณ ๗๐ ปีที่ล่วงมานี้ โดย
 เหตุที่เราบรรณาการธรรมทางตะวันตกมาเป็นของเรา เราก็นำเอา
 ศิลปะของชาวตะวันตกเข้ามาช่วย และคิดเห็นว่าของเขาดูดีและดี
 กว่าของเรา เรากึงการรื้อสร้างอาคารสถานทั้งทางราชการของเรา
 ตามแบบเก่าที่สืบต่อเป็นประเพณีกันมาช้านาน เมื่อสถาปัตยกรรม

ของเรารู้ญได้ยดกษณะของชาติไปแล้ว คิดปอย่างอนกมดกษณะ
 พดอยได้ยตามไปด้วย เมื่อเบ็นคิงน คัดปแตะผู้เซียวชาญคิดปไทย
 กัหมคก่าดงใจ แตะก็ไม่มีบัญญัติแตะความดำมารถทีเบ็นหัดกจะ
 วิจารณ สำหรับค่อลู่หรือชอรองเพอประโยชน์แห่งคิดปของคณ แตะ
 ทงไม่มีปากได้ยงกถาชคแยงเจ้านาย หรือ ชุนนางผู้ใหญ่ ก็ไคแต่
 ถอยหัดงเข้าคตองไปอย่างเจียบ ๆ คิดปทีล่บค่อเบ็นประเพณีกนมา
 ก็ไคเด่อมแตะรู้ญต้นชอหายคัวไปเอง ความจริงกเบ็นทรุกนอยู่ว่า
 คิดปนนจ่าเบ็นคองเปดยนดกษณะเดิมไปตามความเห็นทีใหม่ ๆ แตะ
 ตามความจ่าเบ็น ความคตองการ แตะตามอิทธิพลของชีวิตแห่ง
 ความเบ็นไปในสมัยปัจจุบัน แต่ททำให้เบ็นทหน้าได้ยใจอย่างดกชง
 กคชวคแห่งความเบ็นไปอย่างสมัยใหม่ นดูเอาจิตคใจของ
 บรรดาผู้ชงเบ็นบุคคลอยู่ในแนวหน้าไปได้ยต้น เบ็นเหตุให้ท่าน
 เหล่านนกระทำผิดพดาดอย่างใหญ่ ทีไม่บองกันอนุธ่ดำวริยแตะคิดป
 วัตถุประสงค์ให้พ้นจากอันตราย ไม่มีใครร่างเบ็นประมวลกฎหมาย
 เพื่อแแต่ดงถึงชุมทรพยของชาติ คคคิดปกรรมอนคเยี่ยมแตะวัดวา
 อาราม ว่าเบ็นดั่งล่สมควรจะบองกันให้พ้นจากการเปดยนเปดง
 หรือห้ามไม่ให้บุคคลทีไม่มีความรู้ความช่าชาญเบ็นผู้แกผู้ชอม แตะ

ถึงแม้ว่าจะได้มีการทักท้วงกันอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้ขัดขวางความมุ่ง
 หมาย เพราะชนชอว่าของเก่าแล้ว ใครจะทำอะไรก็ทำได้ตาม
 ขอบใจ ส่วนที่ได้จัดทำกันมาแล้วเกี่ยวกับกำหนดคุณค่าและการ
 ศึกษาวัฒนธรรมเก่าของไทย ก็ได้อาศัยแต่บุคคลผู้ทรงความรู้
 ๒-๓ คน กระจ่กรอดนด้วยสนใจ แต่เพราะขาดกำลังการเงิน
 งานทวาม จึงดำเนินไปให้กว้างขวางไม่ได้

โดยเหตุที่สถานการณ์เสื่อมโทรม เหล่าท่านผู้ทรงศีลซึ่ง
 เข้าใจคุณค่า ของวัดวาอาราม และวัตถุต่าง ๆ ที่มีอยู่ในนั้น และ
 เป็นผู้พทกษสังเหล่าน ยงวณยังมีจำนวนลดน้อยลงทุกที เป็นดัง
 ซึ่งหมายความว่า การเสียหายอย่างร้ายแรงแก่การ พทกษรักษามรดก
 อันเป็นศิลป์เก่าของเรา เมื่อขาดกฎหมายคุ้มครองและขาดความ
 เข้าใจอันดี ใคร ๆ ในวัดก็อาจจะตั้งให้ซ่อมเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลง
 แปลงแก้ไขวัดเก่าๆ โดยไม่ได้หารือขอความเห็นเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญ
 พระพุทธรูปสวย ๆ งาม ๆ มีค่าหายากในทางศิลป์ ก็ถูกคน
 ใจบาปลักฉกเอาไปได้ไม่ลำบาก เพราะพระสังฆมณฑลองค์ท่านไม่รู้
 ค่าของสิ่งเหล่านั้น เครื่องสังก เครื่องไม้ เครื่องลายรดนงาต่าง ๆ
 ก็เก็บหมก ๆ ไว้ ปล่อยให้ผู้พึงเองไปตามยถากรรม หรือใคร

ขอบใจอะไรก็ขนไปส่งมอบเป็นสมบัติของตน มื้ออยู่มากมายเหมือน
 ก็นททานเจ้าอาวาสเป็นผู้เข้าใจคิด บอกรบญเรียไรมาใช้จ่าย ซ่อม
 หัดงาและส่วนอื่นของโบสถ์และวิหาร แล้วขอความช่วยเหลือ
 จากทางราชการ แต่กว่าจะได้เงินมาก็พอดีมีฝน หรือมีเหตุอื่นมา
 ทำความเสียหายยับยั้งยากแก่สิ่งที่จะต้องซ่อม ซึ่งเป็นคิดของเก่าให้
 หมัดไป เป็นอย่างนทเราต้องดูฤกษ์เดี่ยวภาพจิตรกรรมอันหาค่าไม่ได้แทบ
 ทั้งหมด ทั้งนี้ ทงน ใช้ว่าจะขาดแคลนเรื่องเงินสำหรับบำรุงอนุสาวรีย์
 ของเราก็คงหาไม่ ถ้าเป็นเช่นนั้นจริง เมื่อพูดกันง่าย ๆ อย่างตรงไป
 ตรงมา ก็ดูจะประหนึ่งว่าบรรพบุรุษของเราสามารถสร้างวัดได้
 เป็นจำนวนพัน ๆ แต่เราชาวไทยปัจจุบันไม่มีเงินสำหรับซ่อม
 สำหรับพทกษรรักษาวัดเหล่านี้ ให้พ้นจากความเสื่อมโทรมเพียง ๒-๓
 วัดก็ไม่ได้ ทงน ทงน เพราะเราไม่เข้าใจในสิ่งที่ไทยเก่ามอบ
 เป็นมรดกไว้ให้แก่เราจนเป็นมณอันมหาหาได้ยาก

พนวดออกมา ผู้ซึ่งเป็นคนกฤหัสถ์ตกคานเห็นเรื่องไปในทำนองเดียว
 กัน และด้วยเหตุผลเป็นทำนองเดียวกัน คือบอกพร้อมทางศิลปศึกษา
 ถ้ามขาราชการผู้ใหญ่อะไรคนใดคนหนึ่งเกิดความวิตถารเปลี่ยนแปลง
 ลักษณะพิเศษของอนุสาวรีย์ และภาพจิตรกรรมของเก่าเสียไซ้

ลักษณะพิเศษของเก๋าก็เป็นอันตรายกันไปไม่มีคนมาได้อีก และก็เป็น
 เพราะหุรายเดี่ยวด้วย ที่ในสมัยของเราไม่มีกฎหมายบังคับวินาศ-
 กรรมอย่างนี้ ก็ใครเล่าเป็นผู้ได้รับบาดเจ็บในเรื่องนี้ ไม่มีใครห้ามได้
 เพราะคนที่ไม่ใช่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะก็ไม่มีหน้าที่จะต้องเข้าใจ
 แมจะรู้สึกเป็นหน้าที่ว่า ควรมอบภาระนี้ให้แก่ผู้เชี่ยวชาญก็ตาม
 ตกว่าเราทั้งหมดเป็นผู้ต้องรับผิดชอบ เพราะไม่ดำเนินการจะประกอบ
 ตั้งเบื่องค์การเจ้าหน้าที่สำหรับดำเนินการ กับเรื่องวัฒนธรรมเก่า
 ของเรากับทางของสมัยปัจจุบันด้วย

นักศึกษาไทยสมัยปัจจุบัน ที่ได้รับการศึกษาวิชา ทั้งใน และ
 นอกประเทศอย่างหมดจดก็คือ วิทยาศาสตร์ แต่เมื่อว่าถึงศิลปะ
 แล้ว ก็ดูจะถือเสมือนว่าเป็นเล็กน้อยอย่างที่เรียกว่า “คาบู้” ใน
 ภาษาฝรั่งและตะวันออกมาก เมื่อใดเป็นผู้อยู่ในแนวหน้าแล้ว ก็มักคิด
 เดี่ยวว่า ศิลปะเป็นเรื่องของฟุ่มเฟือย แต่เราทุกคนควรจะคิดว่า ที่เราเป็น
 ไทยไม่ใช่เป็นเพราะมีไร่นา ซึ่งตอนมากแห่งเขาก็เหมือนกัน เรา
 เป็นไทยไม่ใช่เพราะมีเครื่องจักรยนต์กลไก ซึ่งมีอำนาจร้ายแรง
 ยิ่งกว่าของประเทศอื่นที่เขา มี แต่เราเป็นไทยเพราะด้วยมีศาสนา
 และมีวัฒนาอารามของเรา มีวรรณคดี มีปฏิมากรรม มีภาพ

จิตรกรรม และมี คัดปิ่นเมืองของเรา เมื่อก้าวโดยย่อ เรามี
 บุคคลลักษณะที่รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแปลกไปจากชาติอื่น
 ก็ด้วยวัฒนธรรมของเรา และโดยเหตุที่วัฒนธรรมเป็นดังคำคัญยิ่ง
 ในอันที่จะยืนยันรับรองความมีลักษณะพิเศษเป็นเอกเทศของประชา
 ชนในชาติไว้ จึงเป็นดังจำเป็นจะต้องคุ้มครองป้องกัน และเผยแพร่
 วัฒนธรรมของเราให้แพร่หลาย โดยเฉพาะในยุคสมัยของ
 เราทมิฬทาศาสตร์ และเครื่องจักรเครื่องยนต์กลไก กระทำให้สิ่ง
 ต่าง ๆ ดงรูปดงรอยเดี่ยวเหมือนกันหมด เป็นเหตุให้สิ่งต่าง ๆ
 ออกมาในทางพุทธิปัญญาของนานาชาติทุกประเทศมีลักษณะ
 ซ้ำ ๆ ซาก ๆ น่าเบื่อ

บุคคลผู้ขอเค้นหาคนรูปร่างดี วิจัย ทักดาวมาหนัก
 ต้อง แต่บุคคลเหล่านี้ทักดาวว่าสถานการณ์ทางการเมือง ไม่ปลอดภัย
 โอกาสแก่นักการเมือง ให้มีเวลาดาวเพื่อเจ็ดมาเด่นเรื่องวัฒนธรรม
 แต่ได้ทักดาวมาแล้วว่ารัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตยไม่ใช่แก่นักการเมือง
 ทักดาวที่ขอเค้นหาใจได้คือวัฒนธรรมของชาติ แต่เป็นหน้าที่
 ขององค์การหนึ่งเป็นพิเศษ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลผู้สามารถเป็นผู้
 ดำเนินงานชนิดนี้ หากจะถือเอาเรื่องยุ่งยากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

เป็นเหตุผลว่า ถ้าเรื่องใดไม่มีลักษณะพิเศษเป็นการเมือง ก็ระงับ
เรื่องดำเนินการอื่น ๆ ทั้งหมดไว้ก่อนได้ อย่างหนักเป็นเรื่องทเหตุวโหด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ เห็นว่าถึงเวลาจำเป็นแล้วที่จะต้อง
จัดตั้งสภาวัฒนธรรมและศิลปิน ให้มีอำนาจและหน้าที่ทางจิตใจ
ทางกฎหมายและทางการเงินของสภาเอง มีภารกิจโดยหน้าที่ จัด
ทำรายชอวัดและศิลปวัตถุ ซึ่งถือว่าเป็นสมบัติของชาติ คุ้มครอง
ป้องกันสถานที่และวัตถุเหล่านั้น และ ปฏิสังขรณ์ชนไวเบองปดาย
ทำบัญชีสิ่งศิลปวัตถุ ซึ่งเป็นสมบัติของเอกชนสะสมไว้ ในที่สุด
ถ้าเจ้าของประสงค์จะขายก็ขอไว้ รวบรวมวรรณคดี บทเพลง
บทร้อง และระบำชาวบ้านที่เป็นของพหุเมือง โดยวิธีคัดเลือกและถ่าย
เป็นภาพยนตร์ไว้ จัดพิมพ์เป็นหนังสือว่าด้วยศิลปของไทย ใช้ภาษา
ง่าย ๆ เพื่อประโยชน์ไว้สอนตามโรงเรียน และหาทางเผยแพร่ศิลป
โดยวิธีต่าง ๆ แก่เหล่าเยาวชน ให้การศึกษอบรมประชาชนด้วย
วิธีแสดงเป็นปาฐกถา บทความทางวิทยุกระจายเสียง การประกวด
การแสดง และให้ความสนับสนุนแก่กิจการทุกสาขา ที่เกี่ยวกับศิลป
และวัฒนธรรมปัจจุบัน จัดพิมพ์เป็นบันทึกอย่างย่อ ๆ เรื่องประวัติ
ตำนานและทางโบราณคดีของวัดต่าง ๆ และวัตถุศิลปที่มีอยู่ในวัด

นั้น ๆ ให้ถือว่าดังเหตุนั้นเป็นต้นมรดกของชาติ แล้วแจกจ่ายบรรพชน
 แก่พระภิกษุสงฆ์ เพื่อท่านจะได้แจ้งถึงความสำคัญแห่งวัดของท่าน
 และก่อให้เกิดความสนใจ และรักใคร่นับถือในศิลปวัตถุซึ่งอยู่ใน
 ความอารักขาของท่าน ตั้งใจชำระดูแลรักษาให้รายงานแจ้งแก่สภา
 ศิลปอย่างรอบคอบ และสภาจะต้องดำเนินการทันที ตามแต่ลักษณะ
 พิเศษของสิ่งที่เกิดชำระดูแลรักษา ในที่นี้พระสงฆ์ท่านมีหน้าที่ต้อง
 รับผิดชอบจำกัดเพียงเป็นผู้รายงานให้ทราบเท่านั้น ส่วนหน้าที่
 ต้องรับผิดชอบเรื่องซ่อม ปรุปฏิสังขรณ์ อย่าให้ไอเอ็ดซ่า
 เป็นต้น ตลอดจนต้องรับผิดชอบในคุณภาพของงานที่ทำได้ด้วย

อาจจะมโนยคนทรูสึกซาบซึ้งว่า ศิลปศึกษาย่อมขาดเกด
 ก็เกิดอินทรีย์ แม้มจะมีเงินทองแต่ไม่สามารถได้ด้วยความบันเทิงสุข
 จากสิ่งซึ่งทักเยวแก่จิตใจและบัญญัติความรอบรู้ ก็มั่งมีแต่เปล่า
 หาเป็นเครื่องเพียงพอแก่ชีวิตไม่ เราอาจมรณนตของตนเองได้
 มากคน ได้รับความบันเทิงอย่างใหญ่หลวงในชีวิตที่เป็นวัตถุธรรม
 ปานใดก็ดี แต่ถ้ามัวมีอาหารสำหรับหล่อเลี้ยงจิตใจของเรา ก็เท่า
 กับเกิดมาเป็นคนเปล่า อาจเป็นได้หรือไม่ว่าเราชาวไทยสมัย
 บัจจุบัน ซึ่งเชื่อกันว่ามีความเจริญวิไลก้าวหน้าไปไกล แต่เมื่อ

ว่าถึงจิตต์ใจแล้วจะต้องยอมรับว่า ทราบกว่าบรรพชนของเรา ขอ
ให้เราปลูกประด้าทอนทรียทเป็นสุนทรียะของเราให้คนเถิด มุ่งหน้า
เดินไปในวิถีทางที่บรรพบุรุษของเราได้เดินมาแล้ว

ที่ตั้งชอบทวิจารณ์สั้น ๆ ของเรองนว่า “พรงนกล้าเสีย
แล้ว” ก็เพราะรู้สึกอนาถใจที่ประดับเห็นความเลื่อมโทรมถ่ม
ละตายแห่งมรดกคืดปเก้าของเราอยู่ทุกวัน เห็นดั่งงาม ๆ มากหลาย
ค้องสูญหายไปแทบทุกเมื่อเชอวัน ปราศจากการกระทำให้เป็นดำ
เป็นสั้น และขาดความเออเฟออารี ซึ่งเป็นเหตุให้เราเสียดวงมณีน
อนมค่าแห่งวัฒนธรรมเก้าของเราเรื่อยเป็นดำดับมา ด้วยประการ
ฉะน.

26/01/2565